

ב"ה

**בדרך הב"ד
נשיאת ארון יעקב
פרשת ויהי**

לקו"ש ח"כ ויחי ב
גליון מ"א

**יעקב השביע את יוסף לדאוג לקבורתו במערת המכפלה
- אז למה הוא אסר עליו לשאת את ארונו?**

נכתב על ידי
ארי' לייב הכהן הענדל
אתונה, יון

לקבלת הגליונות, הקדשות, הארות והערות צרו קשר:

Bederech.Chabad@gmail.com

להצטרפות לקבוצת הוואצאפ:

חכמה

הרעיון של השיחה בנקודה

יעקב הורה לבניו כיצד לישא את ארונו, וציוה "לוי לא ישא שהוא עתיד לשאת את הארון" - למה מונעים ממנו את נשיאת הארון בגלל דבר שיעשו יוצאי חלציו?

ואם נשיאת הארון היא סיבה שלא לישא ארון של מת (יעקב), כיצד משה רבינו שמשבט לוי (וראש השבט) נשא את ארון יוסף בצאתם ממצרים?

נשיאת ארון יעקב ענינה התחלת השעבוד בגלות מצרים, ולוי ויוסף הם למעלה משעבוד מצרים - יוסף הוא מלך, הוא השולט במצרים (היפך מענין הגלות והשעבוד), וכל עוד לוי הי' קיים לא הי' שעבוד, וגם אחר כך שבט לוי לא הי' משועבד בעבודת פרך אלא למדו תורה (כי ידעו שעתידים לישא את הארון אז לא הלכו לעבוד מלכתחילה) - ולכן הם לא יכלו להשתתף בפועל בנשיאת הארון, ענין הגלות.

אבל מנשה ואפרים יהיו תחתיהם - בשליחותם - כיון שצריך שיהי' בגלות את הכח להתעלות על ידה ולהגיע לגאולה, ויוסף ולוי הם שני אופנים בכח זה המתבטאים בעבודת מנשה ואפרים, ולכן מנשה בשליחות יוסף ואפרים בשליחות לוי - שלוחו של אדם כמותו ממש.

לזכות הרך הנולד שי'

והוריו הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו חנה שיחיו

שיזכו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו ולגדלו לתורה
לחופה ולמעשים טובים

ולזכות החייל בצבאות ה' שניאור זלמן בן חנה

בקשר עם יום הולדתו ו' טבת

בינה

התוכן של השיחה

פתיחה:

על הפסוק "וישאו אותו בניו" (שבני יעקב נשאו את ארון יעקב "ארצה כנען") מבאר רש"י את סדר הנשיאה "קבע להם מקום ג' למזרח וכן לארבע רוחות וכסדרן למסע מחנה של דגלים נקבעו כאן", וממשיך רש"י שיעקב צוה "לוי לא ישא שהוא עתיד לשאת את הארון, ויוסף לא ישא שהוא מלך, מנשה ואפרים יהיו תחתיהם".

שאלות:

יעקב השביע את יוסף "ונשאתני ממצרים" - אם כן, חיוב נשיאתו של הארון מוטל (בעיקר) על יוסף, והי' צריך להתעסק בזה ככל האפשרי, כולל הנשיאה כפשוטה "ונשאתני" - איך זה מסתדר עם ציווי יעקב "יוסף לא ישא"?

גם בנוגע למניעת לוי מנשיאת הארון נדרשת תוספת הסברה:

נשיאת ארון העדות על ידי לוי היא הרי ענין שבעתיד הרחוק (לאחר התקופה של "ועבדום וענו אותם" וכו' של גלות מצרים), ובכלל לא על ידי לוי עצמו אלא על ידי יוצאי חלציו (דור לפני "ודור רביעי" עליהם הבטיח הקב"ה לאברהם אבינו שישובו לארץ ישראל), מדוע אם כן מונעים ממנו את נשיאת ארונו של אביו (שנשיאת ארון המת בכלל היא מצוה, ובפרט - ארונו של אביו) בגלל זה?

תשובה:

רש"י אומר שמנשה ואפרים "יהיו תחתיהם", היינו (לא שהם יקחו את מקומם של לוי ויוסף, או להשלים את המספר י"ב של נושאי הארון, אלא) שהם במקומם, שלוחים שלהם. כלומר, מה שאמרנו שלוי ויוסף לא נשאו את ארון יעקב, הוא רק בנוגע לנשיאה בגשמיות, שבידיהם הם לא נשאו את הארון. אבל הם קיימו את מצות נשיאת ארון יעקב (על ידי שלוחיהם כמותם ממש).

ובזה יומתק גם מה שרש"י מתחיל את פירושו "וישאו אותו בניו, ולא בני בניו", וממשיך שמנשה ואפרים נשאו את ארון יעקב - שלכאורה סותר את עצמו תוך כדי דיבור?

[ואף שיעקב כבר אמר "שני בניך גו' לי הם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי", שלכאורה משמע שמתייחס אליהם כבנים ולא כבני בנים, הרי רש"י עצמו פירש שם "בחשבון שאר בני הם ליטול חלק בארץ איש כנגדו", אבל אינם כבנים לשאר ענינים.

ואמנם רש"י מבאר בתחילת פירושו כאן "שכך צום - אל ישא מטתי לא איש מצרי ולא אחד מבניהם שהם מבנות כנען" (ואילו מנשה ואפרים הם בני אסנת [ולכאורה כן הוא גם בנוגע לשאול בן הכנענית, שהוא בן דינה כמבואר ברש"י בפרשה הקודמת], ואינם בכלל שלילת הנכדים שנולדו מבנות כנען), אבל יעקב הרי גם אמר את צד החיוב, כפי שרש"י מסיים "אלא אתם", וזה שולל גם את מנשה ואפרים].

ולפי הביאור שהם נשאו את הארון "תחתיהם", כשלוחים של לוי ויוסף, מובן היטב, שהרי (רק) בניו נשאו אותו, ונשיאת מנשה ואפרים מתייחסת ללוי ויוסף, כפי שהכלל הוא (ורש"י מביאו גם בפירושו על התורה) "שלוחו של אדם כמותו".

[היינו - לפי ההסבר כעת - לוי ויוסף היו אמורים לשאת את הארון, ומצד סיבה צדדית לא יכלו, אז שמו את מנשה ואפרים להיות שלוחיהם, כדי שיוכלו להשתתף בזה (ומרוויחים את קיום השבועה (ליוסף), והשתתפות (מצות) נשיאת ארונו של אביו (בין ללוי ובין ליוסף)). אבל אין סיבה תוכנית לכך שלוי ויוסף לא (יכלו ולכן לא) נשאו את הארון, ולכך שמנשה ואפרים (דוקא) היו תחתיהם].

שאלה:

צריך להבין (בפנימיות הענינים):

מובן כיצד מנשה ואפרים יכולים להיות במקומו של יוסף, שהרי הם בניו ובנים הם במקום אביהם - אבל מה הקשר בין מנשה ואפרים ללוי, שלכן הם תחתיו?

נבין זאת בהקדים שאלת המפרשים על סיבת מניעת לוי מנשיאת ארונו של יעקב "שהוא עתיד לישא את הארון", שמשמע לכאורה שאין זה מכובד שהוא ישא את ארון יעקב, כיון שישא את ארון העדות (של הקב"ה) [וכפי שהוא לכאורה ביוסף, שבהיותו מלך אין זה מכובד שישא את ארון יעקב]. אבל הרי מצינו שמששה רבינו נשא את ארון יוסף בצאת בני"מ מצרים, ומשה רבינו הרי משבט לוי, ובשבט לוי עצמו הוא מבני קהת שהם הנושאים את הארון - וכיצד נשא את ארונו של יוסף?

ביאור:

ידוע, אשר התחלת השעבוד במצרים התחילה לאחר פטירת יעקב, כפי שרש"י כותב בתחילת הפרשה (על כך שזו פרשה סתומה) "שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם".

כלומר, היות יעקב במצרים עיכב את "צרת השעבוד", לא נתן את האפשרות לענין הגלות במצרים, והגלות התבטאה רק בכך שהייתה ירידה (גלות) מכנען. כל זמן שיעקב חי, לא הי' חסר לבני" מאומה במצרים, ואדרבה (כפי שפרעה הבטיח ליוסף) "ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים גו' חלב הארץ".

מובן אם כן, אשר הוצאת יעקב ממצרים (להביאו לקבורה בארץ ישראל) הייתה עוד שלב (בגלות), היא גרמה (נתנה את האפשרות) לגלות ושעבוד מצרים.

לוי ויוסף - למעלה משעבוד מצרים:

ישנה נקודה משותפת ללוי ויוסף - שניהם היו למעלה משעבוד מצרים, והיותם במצרים מנע את השעבוד (במובן מסויים).

בנוגע ליוסף המדרש אומר "כל זמן שיוסף חי' קיים לא הי' להם משוי של מצרים, מת יוסף נתנו עליהם משוי, לפיכך כתיב [בפרשת שמות] הבאים [מצרימה] כאילו אותו היום נכנסו למצרים".

ובנוגע ללוי אומר רש"י "למה נמנו שנותיו של לוי אלא להודיע כמה ימי השעבוד שכל זמן שאחד מן השבטים קיים לא הי' שעבוד שנאמר וימת יוסף וכל אחיו ואחר כך ויקם מלך חדש ולוי האריך ימים על כולם". ויתירה מזו אנו מוצאים בנוגע לשבט לוי, שאפילו לאחר שהשעבוד וקושי השעבוד התחיל אצל שאר בני"י, "מלאכת שעבוד מצרים לא היתה על שבטו של לוי".

לוי ויוסף לא ישאו את הארון - ענין תוכני:

מובן אם כן מדוע יעקב ציוה שלוי ויוסף לא ישאו את הארון: מכיון שנשיאת ארונו של יעקב קשורה וגורמת לענין השעבוד, לוי ויוסף אינם יכולים להשתתף בזה, כיון שזהו היפך ענינם.

וזה מרומז בטעמים הנ"ל "לוי לא ישא שהוא עתיד לשאת את הארון, ויוסף לא ישא שהוא מלך":

לוי:

מפרשים אומרים, אשר הסיבה לכך שמלאכת השעבוד לא הייתה על שבטו של לוי היא מצד זה שעתידין לשאת את הארון ("שבטו של לוי חכמים היו ולא רצו לעשות עבודה לפי שידעו שעתידין לשאת את הארון ומתוך כך היו בני חורין"

[היינו כמסופר במדרש, שבתחילה פרעה משך את בני ישראל לעבודה בכל מיני אופנים, וכיון שעבדו ביום הראשון, הכריחם להמשיך לעבוד. ושבת לוי, בידועם שישאו את הארון, לא הלכו לעבודה גם ביום הראשון, ובכך ניצלו מהשעבוד] - "לשאת את הארון" לא נתן (נתינת מקום) לענין השעבוד לקרות.

מה שאין כן בנוגע ללקיחת עצמות יוסף על ידי משה - הרי זה להיפך מארונו של יעקב, זהו ענין ותנאי בגאולה, כי יוסף השביע את בני ישראל "פקוד יפקוד אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם", ובמילא זה שייך דוקא לשבת לוי, ואדרבה, לראש השבת, משה רבינו, וגואלם של ישראל.

יוסף:

מכיון ש"הוא מלך", הרי אין המצרים שולטים עליו, ואדרבה, הוא שולט עליהם, ופשוט שאינו שייך שעבוד (מ) מצרים.

שאלה:

אם כן - שענינם של לוי ויוסף הוא להיפך ממש מנשיאת ארונו של יעקב ממצרים, מדוע נצרכו לשלוחים - "מנשה ואפרים יהיו תחתיהם"? וכיצד בכלל שייך שיהיו שלוחיהם כמותם, בעוד שזהו היפך ענינם?

שאלה נוספת:

ויובן בהקדם הקושיא:

בברית בין הבתרים הקב"ה גזר (ואמר לאברהם אבינו) "גר יהי' זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה" - וכיצד שייך שהי' שבת אשר מלאכת השעבוד לא הייתה עליו כלל?

ויתירה מזו: הבטחת הקב"ה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" הרי תלוי' בענין השעבוד (כפי שרש"י מביא שהקב"ה אמר "שלא יאמר אותו צדיק אברהם ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם") [ושבת לוי גם כן יצאו ברכוש גדול (על כל פנים לפי רש"י בפירושו על התורה)]?

חירות שבת לוי - חלק מהגלות:

מה שעל שבת לוי לא הי' את עול מלאכת השעבוד, אינו מצד שלא הייתה להם שום שייכות לגלות מצרים, אלא זה עצמו הוא פרט באופן השעבוד של בני ישראל:

המכוון בשעבוד מצרים אינו ח"ו לצער את בני, אלא בשביל העילוי שיגיע לאחר מכן "ואנכי אעלך" (מצרים הייתה "כור הברזל", וכמו כור כפשוטו, פעלה זיכוכ בבנ").

אבל מצד קושי השעבוד, שייך שבנ"י לא יגיעו (על ידי השעבוד) לעילוי, ואדרבה, יתכן שהם יושקעו ח"ו במצרים ערות הארץ - לכן הי' מוכרח שיהי' סוג יהודים שיישאר למעלה מהשעבוד, והם ישפיעו על כל בני"י שימלאו את הכוונה של הירידה והעבודה ("ירדנו", "ועבדום") - העלי' "אעלך", "יצאו ברכוש גדול".

וזה הי' התפקיד של שבט לוי, כפי שהרמב"ן מבאר [על כך שפרעה הניח לשבט לוי לא לעבוד יחד עם שאר בני"י] "מנהג בכל עם להיות להם חכמים מורי תורתם ולכן הניח להם פרעה שבט לוי שהיו חכמיהם וזקניהם והכל סיבה מאת ה'".

יוצא לנו אם כן, שאין הכוונה שלא כל בני"י נטלו חלק בשעבוד מצרים - בני"י באו למצרים כעם אחד, מציאות אחת [כדיוק לשון הכתוב "כל הנפש (לשון יחיד)]. הבאה מצרימה (שבעים)]. אלא שבזה הייתה כעין "שותפות" בכדי לצלוח בהצלחה את השעבוד [אשר כל שותף עושה את חלקו (לא רק בשביל עצמו אלא) גם בשביל השותף שלו], ויתירה מזו, זהו על דרך אברי הנפש והגוף אשר מילוי תפקידו של כל אבר בפני עצמו הוא בשביל כל הנפש ובשליחותה.

אצל כמה מבנ"י הייתה מלאכת השעבוד בפועל, שהיא נצרכה בשביל להגיע לעילוי (שאחר כך), ושבט לוי השתתפו בכך שהם נתנו את הכח, בהיותם "מורי (לכל בני"י) תורה", שלא לשקוע ח"ו בקושי השעבוד, ואדרבה - להצליח להגיע לעילוי (שעל ידי השעבוד).

שבט לוי - ממשיכים בתפקידם גם לאחר היציאה ממצרים:

על דרך זה הי' גם לאחר מתן תורה, במדבר ולאחר מכן בכניסתם לארץ:

לשבט לוי אין חלק ונחלה בארץ ישראל, אלא "הובדל לעבוד את ה' ולשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים" - "הוי' הוא נחלתו". שזה מתבטא כפשוטו בעבודתם ושירותם במשכן, כולל נשיאת הארון,

הבאים מכך "שכולם היו זקוקים לצרכי המקדש אלא שהלויים באים תחתיהם ובשליחותם". ועשיית העולם לדירה לו ית' בתחתונים על ידי העבודה בהיותו בתוך העולם, נפעלה על ידי שאר שבטי ישראל.

וזהו הטעם לכך שגם לשבט לוי הי' את כל העליות והעילוויים שענין "ועבדום וענו אותם" הביא [לדוגמא "יצאו ברכוש גדול"].

לוי ויוסף מוכרחים להשתתף (באופן מסויים) בנשיאת ארונו של יעקב:

על פי זה נבין גם למה לוי ויוסף היו צריכים אשר "מנשה ואפרים יהיו תחתיהם" בנשיאת ארונו של יעקב:

על אף שהם עצמם אינם (שייכים לגלות ולכן אינם) יכולים לשאת את ארונו של יעקב - הם היו צריכים לתת ולהכניס את הכח (של להיות למעלה משעבוד מצרים) בשאר השבטים [בפעולה זו השייכת לגלות]. וזאת על ידי ששלוחים שלהם השתתפו בנשיאת ארונו של יעקב.

ולכן יעקב בחר במנשה ואפרים להיות "תחתיהם" [ולא ב"שאול בן הכנעני" אשר גם הוא אינו מבנות כנען והי' מתאים לשאת את ארונו של יעקב כשליח של לוי או יוסף] - כיון שהם ה"המשך" של יוסף ולוי, הכח של יוסף ולוי (שהם למעלה משעבוד מצרים) יורד ונמשך לעבודה בתוך הגלות [ובפרט כפי שהוא בפשטות, אשר מנשה ואפרים נולדו בארץ מצרים לפני שיעקב בא לשם (היינו - לכאורה - שהם נמצאים שם לפני הגלות, שזה מרמז ברוחניות על היותם הכח לענין שלמעלה מהגלות כפי שהוא נמצא בגלות (נולדו במצרים))].

ומכיון שיוסף ולוי הם שני אופנים שונים בהעדר השייכות לשעבוד מצרים (כפי שיוסבר לקמן) - ישנם גם שני "שלוחים" שונים - מנשה ואפרים.

החילוק בין יוסף (ומנשה) ללוי (ואפרים):

יוסף:

כתוב "אלה תולדות יעקב יוסף", ומבואר שעניני יעקב נמשכים למטה על ידי יוסף. אצל יוסף, גם כפי (ש"הורד מצרימה", היינו כפי) שיורד למצרים, מאירה מדירגת יעקב בגילוי. ומכיון שבעבודתו ישנה בגילוי השפעת יעקב שהוא למעלה ממצרים, מצד יוסף אין מקום להעלם והסתר של מצרים. הוא שולט על מצרים ואינו נותן מקום להעלם והסתר של גלות מצרים, כנ"ל.

לוי:

מה שאין כן (שבט) לוי, הם לא שלטו במצרים, הם היו בזמן גלות מצרים, ועד (גם) בזמן של קושי השעבוד, ואף על פי כן הם לא 'טבעו' בהעלם והסתר, ואדרבה, משבט לוי בני' קיבלו את הכח לסבול את קושי השעבוד כנ"ל, ועד שיבוא מזה יתרון האור מן החושך, ועד שעל ידי משה ואהרן (משבט לוי) הייתה הגאולה של כל ישראל - לוי נותן את הכח להפוך את הגלות.

ומשני עיניים אלו באים (על ידי ובשלוחיהם) שני אופני העבודה של מנשה ואפרים. וכמרומו בשמותיהם (כפי שדובר פעם בארוכה):

מנשה:

מנשה הוא על שם "כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי", שם המזכיר שנמצאים במקום המשכיה "את כל בית אבי", ולכן צריך "לקפוץ" [נשה לשון קפיצה כפי שרש"י מפרש בנוגע לגיד הנשה] משם. שם זה מבטא את התשוקה וההחלט לא לשכוח, אלא להישאר קשור לבית אבי.

באופן עבודה זה הוא עמל שלא להיות מושפע מסביבתו, על ידי שהוא נשאר קשור לבית אבי.

בהיותו בגלות יהודי צריך לזכור כסדר אשר הוא נמצא במצב שמנסים להשכיח ממנו את "בית אבי", וזה עצמו פועל שהוא לא ישכח. הוא מפנים שאין זה מקומו, מקומו הוא בבית אביו המלך.

וזה מתאים לעבודתו של יוסף, שבהיותו במצרים הייתה ונרגשה אצלו ההשפעה מיעקב ("בית אבי"), שלמעלה מהגלות העלם והסתר של מצרים.

[ולכן כאשר יעקב שם את ימינו על ראש אפרים טען יוסף "לא כן אבי כי זה (מנשה) הבכור שים ימינך על ראשו, כיון שמצד יוסף עיקר העבודה היא עבודת מנשה].

אפרים:

מה שאין כן אפרים נקרא כך "כי הפרני אלקים בארץ עניי" - העילוי ויתרון שנפעל דוקא בתוך חושך הגלות, עד לאופן של "הפרני", ועבודה זו מגיעה ומסתעפת מעבודת שבט לוי, שבכחם ושליחותם בני' הפכו את חושך הגלות, "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ".

[יוצא לנו אם כן, שהסיבה לכך שיוסף ולוי לא נשאו את הארון היא תוכנית - הם לא יכולים לשאת את הארון כי תוכן עבודתם הוא להיפך מהתוכן בנשיאת הארון. אבל צריך שיהיו להם שלוחים (נוסף על קיום השבועה וענין המצוה שבנשיאת ארונו של יעקב אביהם) בכדי להכניס ענין זה עצמו בשאר השבטים, שכן נושאים את הארון. וזה דוקא בשלוחים אלה, מנשה ואפרים, המבטאים את העבודה הנמשכת ומסתעפת ממעלת ואופן עבודת לוי ויוסף].

יוסף ולוי בעבודת האדם:

כתוב "נוהג כצאן יוסף" - בני נקראים בשם יוסף, ועל דרך זה בנוגע ללוי כתוב הרמב"ם אשר כדוגמת שבט לוי "כל איש ואיש . . אשר נדבה רוחו . . הרי זה נתקדש . . ויהי' ה' חלקו ונחלתו כו".

וזאת, מכיון שלכל יהודי יש את הכח (מיוסף ולוי) להעמיד את עצמו (ולהישאר) למעלה מהגלות. לא רק שלגלות לא תהי' שליטה על היהודי, אלא להיפך - יהודי נעשה בעל הבית על הגלות. ובזה ישנן שתי דרגות אלו:

ראשית בא האופן של "יוסף שהוא מלך" בהווה: יהודי מעמיד את עצמו למעלה מהגלות, ואינו מתפעל כלל מהנסיונות וכו' של הגלות.

ואחר כך "עתיד" - מגיעים לאופן עבודה הנעלה יותר - "לוי שהוא עתיד לשאת את הארון": על ידי שיש לנו את ענין התורה ("לוחות" [הנמצאים בארון העדות הנישא על ידי לוי]), תורה אור, מהפכים את חושך הגלות לאור [בשני אופנים-שליבים]: יתרון האור מן החושך, ו[אחר כך לדרגה יותר נעלית] - יגי' חשכי [לא רק שיש יתרון באור מכך שיש חושך (והתגבר עליו), אלא החושך עצמו מאיר]

שזה יהי' בגילוי בביאת משיח צדקנו, כאשר יקויים היעוד "ולילה כיום יאיר", במהרה בימינו ממש.

דעת

סיכום הוראות ותובנות בנקודות

נשיאת (ארונו של) יעקב ממצרים היא שלב נוסף בירידה לגלות, אשר על כן לוי ויוסף אינם יכולים להשתתף בזה בפועל, כיון שהם למעלה מהשעבוד - יוסף שולט במצרים (ולא להיפך), ולוי (ושבטו) אינו נמצא תחת השעבוד (כל זמן שלוי עצמו הי' קיים לא הי' שעבוד, ושבטו לא היו תחת מלאכת השעבוד) [אבל נשיאת ארונו של יוסף היא ענין הגאולה, ולכן משה רבינו (ראש שבט לוי ומבני קהת נושאי הארון - וגואלם של ישראל) נשא את ארונו של יוסף].

אמנם שבט לוי לא היו תחת מלאכת השעבוד, אבל הם היו חלק מהשעבוד, כיון שהם נתנו את הכח בבני"ש לא לשקוע בגלות אלא להתעלות על ידה - כעין שותפות ועד לשותפות של אברי הנפש והגוף (שהוא מציאות אחת שיש לו כמה חלקים ולכל חלק תפקיד שונה, והתוצאה היא לכולם יחד).

כך גם בנשיאת ארונו של יעקב, לוי ויוסף היו צריכים להשתתף בכדי לתת את הכח בשבטים שלא לשקוע בגלות - ולכן היו שלוחיהם שנשאו את הארון "תחתיהם" (והם כמוותם ממש).

מנשה הוא תחת יוסף, כיון שעבודת יוסף היא להישאר למעלה ממצרים ולשלוט בה, ומתבטא ב(עבודת ו)שם מנשה - "נשני אלקים גו", הנסיון להשכיח את "בית אבי" וה"קפיצה" ותשוקה לבית אבי, המונעים את השקיעה והשכחה, שבזה נשאר למעלה ממצרים.

אפרים הוא תחת לוי, כיון שעבודת (שבט) לוי היא שבתוך הגלות והשעבוד אינם נתונים תחת מלאכת השעבוד ועד שהופכים את החושך עצמו לאור, ומתבטא ב(עבודת ו)שם אפרים - "בארץ עניי" (בתוך הארץ) יש עילוי ויתרון, עד ל"הפרני".

נוסף על כך שלכל בני"ש את הכח לעבור את הגלות, כל יהודי יכול להיות החלק המיוחד בבני"ש שנשאר למעלה מהגלות בגילוי ונותן את הכח לשאר בני"ש להפוך את הגלות.

